

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ У НЕМОВНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

METHODOLOGY OF APPLYING PROJECT BASED LEARNING IN NON-LANGUAGE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Наразі у вищій професійній освіті використовується компетентнісний підхід, який дає можливість випускнику ВНЗ набутти знання, уміння та навички, об'єднані у різні компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності і завдяки яким випускники зможуть вирішувати професійні завдання, працювати у команді і бути конкурентоспроможними на ринку праці. Проектний метод навчання дозволяє ефективно формувати комунікативну компетентність, а саме уміння використовувати іноземну мову у різноманітних ситуаціях спілкування, в тому числі у професійній діяльності майбутніх фахівців. Мета статті полягає у тому, щоб розкрити специфіку проектного методу навчання у вивченні іноземної мови у немовних закладах вищої освіти. У статті представлено короткий опис основних теоретичних і практичних основ використання проектного методу, його визначення, а також детально розглянуті основні етапи роботи над проектом, аналізується роль викладача та студентів на кожному етапі проектної роботи. Запропоновано авторський проект «Product or Service Promotion and Presentation (Просування і презентація товару чи послуги)», мета якого полягає у тому, щоб узагальнити знання по темі, збагатити словниковий запас новою лексикою, закріпити навички аудіювання та говоріння, покращити мотивацію, розвинути навички пізнавальної діяльності та самостійної роботи. У висновках підсумовуються переваги проектної технології навчання і можливості її застосування на заняттях з іноземної мови у немовних ЗВО. Проектне навчання підвищує мотивацію учнів до вивчення іноземної мови, стимулює вивчення лексики та граматики, залучає учнів до іншомовної мовленнєвої діяльності з предмета майбутньої професії, що має особливе значення для набуття навичок, необхідних для конкурентоспроможної діяльності спеціалістів.

Ключові слова: проект, проектний метод навчання, етапи проекту, класифікація проектів, проектна діяльність.

At present competence oriented approach is applied in higher professional training, which allows students to acquire knowledge, abilities and skills integrated in competences necessary for further professional activity. Due to these competences graduates will be able to solve professional tasks, to work in a team and be competitive at the labor market. Project-based methods enable to form effectively communicative competence, that is the ability to use foreign language in various communication situations, including those in professional activity of future specialists. The aim of this paper is to consider project based learning of foreign language in non-language higher educational establishments. The article presents a short description of the main theoretical and practical principles of applying project method, its definition, classification of projects as well as the main stages of project method. The roles of both students and teachers are analyzed at every stage of project work. The author suggested the project "Product or Service Promotion and Presentation" for students studying management and learning English for professional purposes. The goal of the project is to generalize and revise the vocabulary related to the topic of module "Marketing", to enrich the vocabulary with professional terms, to improve the skills of communication and listening, motivation, to develop cognitive skills, and skills of independent work. In conclusions special emphasis is put on the advantages of project-based learning and the prospect of its applying in the language learning process. Project-based learning increases the motivation of students in learning a foreign language, stimulates the study of vocabulary and grammar, and involves students in foreign language speech activity on the subject of their future profession, which is of special importance for acquiring skills necessary for competitive specialists.

Key words: project, project-based learning method, project stages, classification of projects, project-based activity.

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/47.60>

Олійник О.О.,

викладач кафедри української та іноземних мов

Уманського національного університету садівництва

Постановка проблеми у загальному вигляді

Одним із основних завдань освітнього процесу є формування конкурентоспроможного фахівця на ринку праці, якого неможливо уявити без володіння іноземною мовою, без уміння нестандартно та творчо вирішувати практичні завдання у професійній діяльності з використанням сучасних технологій. Це призводить до пошуку ефективних підходів і методів навчання, до яких належить метод проектів, оскільки цей метод дозволяє виконати найскладніше і найсуттєвіше завдання у методиці викладання мов, а саме – створення мовного середовища, і як наслідок, необхідності використання іноземної мови на практиці. Крім того, проектна методика робить викладання

проблемно-орієнтованим, що формує уміння застосовувати отримані знання, вміння і навички у професійній діяльності, навчає практичному оволодінню іноземною мовою.

Завдання викладача при цьому полягає у створенні умов для практичного вивчення мови, у виборі таких методів навчання, які б дали змогу кожному студенту проявити свою активність, творчість, підвищити пізнавальну активність у вивченні іноземних мов. Ці завдання можуть вирішити сучасні інтерактивні технології навчання. Метод проекту – одна з найактуальніших сучасних технологій у викладанні іноземних мов, тому що поєднує в собі елементи проблемного навчання, формує у студентів комунікативні навички, культуру

спілкування, уміння формулювати свої думки, бути терпимим до думки партнерів у спілкуванні та розвиває вміння виокремлювати інформацію з різних джерел, обробляти її за допомогою сучасних технологій. Усі ці фактори створюють мовне середовище, що призводить до потреби у використанні іноземної мови у змодельованій ситуації, яка максимально наближена до професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Метод проектів був розроблений американськими вченими Х.В. Кілпатріком та Дьюї у 20-х роках ХХ століття. Теоретичне зародження методу проектів відбулося наприкінці ХІХ ст. у США. У період між 1900 та 1815рр. виник справжній Проектний рух, який пропагував створення нової школи з орієнтацією на дитину. Одним із перших став поширювати та реалізувати ці ідеї американський педагог і філософ Дж. Дьюї у своїй концепції змісту освіти. На його думку, навчання повинно орієнтуватися на природний розвиток вроджених якостей дитини. Основна мета цього методу полягала у тому, щоб надати учням можливість самостійно набувати знання у процесі вирішення практичних завдань, які потребують інтеграції знань з різних предметних областей.

Основний принцип такого навчання сформулював Д. Дьюї – навчати через дію. Саме ця ідея лягла в основу розробленого ним методу проектів або «методу проблем». Тому в центрі розробки змісту освіти має перебувати не «обізнаний дорослий», із заздалегідь заготовленими планами та програмами навчання, а учень з його власними інтересами і потребами. Сутність методу проектів полягає у його використанні як засобу розвитку в дитині її індивідуальних нахилів і здібностей, поєднання теоретичних знань з практичним досвідом учня [1, с. 55; 5, с. 162; 10, с. 53; 11, с. 7; 12, с. 47; 19, с. 269].

Оскільки методи навчання розглядалися переважно як способи передавання знань, про цей метод забули на кілька десятиліть. Лише в 60-ті роки ХХ століття у західноєвропейських країнах метод проектів пережив своє друге народження. Пошук радіального поєднання теоретичних знань та їх практичного застосування для вирішення конкретних проблем зробив цей метод популярним. Його широко застосовують у навчальних закладах. На сучасному етапі переорієнтування системи освіти на студеньсько-центристську, на розвиток всебічної особистості метод проектів стає актуальним для впровадження в освітній процес ВНЗ.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Незважаючи на численні дослідження щодо проектно-методики вартими уваги дослідників залишаються питання про впровадження проектно-технології у систему вивчення іноземних мов у немовних ВНЗ.

Мета роботи полягає у тому, щоб охарактеризувати теоретичні основи проектно-технології навчання та визначити особливості організації проектів у викладанні іноземної мови у немовних ЗВО.

Визначення мети обумовило постановку наступних **завдань**:

1. У результаті аналізу проектно-технології обґрунтувати ефективність її використання у процесі викладання курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

2. Запропонувати проект як використання технології, що позитивно впливає на ефективність вивчення іноземної мови, формування та розвитку комунікативної культури студентів.

3. На основі запропонованого проекту запропонувати рекомендації щодо покращення ефективності проекту.

Виклад основного матеріалу

Існують різні визначення методу проектів. Зокрема метод проектів розуміють як особистісно-орієнтований метод навчання націлений на самостійну роботу студентів, постановку проблеми, її вирішення і отримання практичного результату. Дослідники також підкреслюють такі сутнісні ознаки цього методу як орієнтація на розкриття творчого потенціалу учасників проекту, розвиток інтелектуальних можливостей у процесі отримання практичних результатів. Як педагогічна технологія метод проектів складається з дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своїм змістом [3].

Відповідно до змістовного та процесуального наповнення метод проектів розглядається як:

1) метод навчання, який використовується на окремому етапі навчальної діяльності як комплекс дидактичних прийомів, спрямованих на досягнення освітньої мети в межах певної організаційної форми;

2) форма організації навчання, у якій діяльність учасників проекту здійснюється за встановленими етапами і в певному режимі (наприклад, заняття – проекти);

3) педагогічна технологія, якщо це комплексний процес, який передбачає планування, відповідну організацію, реалізацію цілей за допомогою адекватних методів і форм, аналіз результатів [7, с. 140; 20, с. 179].

Таким чином, метод проектів – це мотивована, комплексна, комунікативно-пізнавальна діяльність у групі, спрямована на розв'язання спільного завдання і досягнення практичного результату, яка потребує використання на практиці знань, умінь та навичок з різних галузей.

Слід зазначити, що особливо цінним у проектній діяльності особливо у вивченні іноземної мови є те, що у студентів формуються навички вербальної та невербальної комунікації (в умовах ситуативно – ділового спілкування);

Крім того, у проектній діяльності у студентів розвиваються:

- пізнавальні здібності (планування проектної діяльності, пошук шляхів розв'язання проблеми, вибір оптимальних способів і засобів діяльності, аналіз і синтез інформації);

- креативне мислення (на всіх стадіях роботи над проектом);

- дивергентне мислення (учасник проекту має подати якнайбільше ідей щодо розв'язання проблеми в межах теми проекту);

- активність і самостійність (опис індивідуальної частини проекту, планування, дослідження, оцінювання, самостійний вибір форми представлення результату діяльності);

- просторова уява (планування часу роботи над проектом, передбачення необхідних ресурсів, уміння оцінити та відібрати найбільш слушні ідеї);

- критичне мислення (на всіх етапах проектної діяльності) [7, с. 142; 5, с. 163].

Педагогічне проектування повинно відповідати наступним критеріям: наявність проблеми, складність та актуальність якої відповідає навчальним запитам, життєвим потребам, інтересам та віковим особливостям учасників проекту; практична, теоретична, пізнавальна значущість прогнозованих результатів; дослідницький характер пошуку шляхів розв'язання проблеми; структурування діяльності відповідно до етапів проектування; використання активних та інтерактивних форм і методів [1, с. 59]

Проекти можуть бути надзвичайно різноманітними, про що свідчить їх типологія. Розуміння типології проектів дає можливість при його розробці і підготовці підібрати необхідні матеріали і методи і, відповідно, правильно спланувати роботу над проектом. В основі класифікації проектів лежать різні типологічні параметри: домінуючий метод у проекті, характер координації проекту, характер контактів, кількість учасників проекту, тривалість проекту.

За класифікацією, запропонованою Є.С. Полат, розрізняють такі види навчальних проектів [1, с. 64-68].

За домінуючим методом:

Прикладні. Ці проекти мають чітко визначену структуру взаємодії учасників, кожен з яких виконує певну роль. Їх результат обов'язково втілюється в матеріальну форму, він зорієнтований на життєві потреби самих учасників, спрямований на впровадження в практику. Проектами передбачається розробка та виготовлення виробу, наділеного суб'єктивною новизною. Мета таких проектів – формувати систему інтелектуальних, загально трудових і спеціальних знань, умінь і навичок, втілену в кінцевий продукт.

Рольові (ігрові). Учасники проекту виконують ролі, зумовлені характером та змістом проектів. Метою цих проектів є оформити навчальний процес

у вигляді ігрової діяльності та зімітувати суспільні відносини. За формою рольові проекти аналогічні до стимуляційної гри. Їх структура залишається незмінною до завершення роботи й залежить від діапазону реакцій учасників. Результати роботи намічаються на початку, проте повністю виявляються лише в самому кінці проекту. У проектах засобами гри імітуються соціальні або ділові форми.

Інформаційні. Проекти пов'язані зі збором інформації про певний об'єкт чи явище, аналізом та узагальненням фактів, ознайомленням учасників проекту з цією інформацією. При цьому використовуються методи пошуку, отримання інформації з різноманітних інформаційних джерел (друкованих, електронних, вербальних і т.д.), обробки інформації (аналіз, узагальнення співставлення з фактами, аргументація висновків). Результатом роботи є або презентації в усній формі або статті, реферати, доповіді).

Творчі проекти. Домінуючим аспектом проектів є вільний і нетрадиційний підхід до виконання, оформлення та презентації результату. Такі проекти дають змогу максимально враховувати мистецькі інтереси учасників. Їх метою є ознайомити школярів з культурним надбанням людства; розкрити й розвинути творчий потенціал особистості; розвинути презентаційні уміння і навички (уміння триматися перед аудиторією, використовувати під час виступу засоби наочності, елементарні артистичні навички); виховувати естетичний мак. Результат може бути оформлений у вигляді сценарію, статті, виставки, рекламного проспекту, літературного чи художнього твору тощо. Мистецькі проекти найчастіше використовуються в межах предметів естетичного циклу, в позаурочній та позакласній роботі.

Дослідницькі проекти Такі проекти мають структуру, яка співпадає зі структурою справжнього дослідження: аргументація обраної теми, її актуальності, визначення предмета та об'єкта дослідження, завдань, методів, джерел інформації, висування гіпотез, визначення шляхів вирішенні поставленої проблеми, обговорення отриманих результатів, висновки, і формулювання перспектив дослідження. Педагогічна мета цих проектів – формувати навички пошукової діяльності та навчального дослідження; розвинути уміння і навички самостійної діяльності з навчальним матеріалом. Продуктом діяльності може бути публікація, довідник, карта, усна газета, колекція тощо.

За предметно – змістовним наповненням:

- **монопредметні:** Провідна проблема проектів вирішується в межах одного навчального предмета, хоча для її розв'язання залучаються знання з інших галузей.

- **Міжпредметні:** Зміст проектів має інтегрований характер – він охоплює кілька навчальних предметів.

– *Позапредметні*: Проекти інтегрують знання з різних галузей, у тому числі з тих, які не передбачені навчальною програмою, до їх організації можуть долучатися спеціалісти різного фаху.

За характером координації:

– *з відкритою координацією* У таких проектах вчитель планує діяльність учнів, організовує разом з учнями етапи дослідження, корегує при необхідності роботу окремих учасників, допомагає знаходити необхідну інформацію, вчить опрацювати її, спільно з учнями організовує презентацію результатів, бере безпосередню участь в оцінюванні проектної діяльності.

– *з прихованою координацією*. У таких проектах координатор проекту виконує роль рівноправного учасника: більшу активність виявляє на початковому етапі проектування, а далі – консультує.

За кількістю учасників:

– *індивідуальні*. Проект виконується одним учнем. Учитель допомагає скласти план діяльності, проводить індивідуальні консультації. Тему та проблему проекту формулює сам учень, і вона залежить від його інтересів та можливостей.

– *парні*. Проект виконують двоє учнів. Вони складають спільний план дій; визначають форму представлення результату; добирають творчу назву свого проекту; беруть активну участь в організації публічного захисту проекту.

– *групові*. Численність учасників визначається на етапі планування; вона залежить від загальної теми, провідної проблеми, а також від бажання учасників об'єднуватись за інтересами (чи особистими симпатіями). Робота в групі полягає в тому, щоб у процесі розробки навчального проекту учасники обмінювались власним досвідом, радились один з одним, вчилися знаходити спільні рішення. Учитель узгоджує діяльність груп учасників, гнучко підпорядковує її спільній темі; проводить індивідуальні консультації, за потреби – надає допомогу.

Крім того, виділяють також за методом отримання інформації ті її джерела наступні проекти: словесний (опитування, бесіди для отримання інформації щодо об'єкта, що вивчається), спостереження (візуальне вивчення змін властивостей або поведінки природного об'єкта), збору і обробки статистичних даних (тлумачення тексту, аналіз його змісту з метою отримання об'єктивних кількісних характеристик) [2, с. 83].

На практиці, як правило, проекти мають ознаки різних типів, тобто є змішаними. Слід зазначити, що кожний тип проектів має свої строки виконання, етапність, кількість учасників, тому при розробці і плануванні проектів потрібно розуміти характерні ознаки кожного типу проекту.

Робота над проектом складається з декількох етапів. Більшість дослідників виділяють наступні етапи проектного навчання: підготовчий, організаційний,

основний (етап реалізації), завершальний (презентація або захист проекту та його оцінювання): [6, с. 79; 7, с. 143; 8, с. 12; 8, с. 155; 3; 13; 14].

Підготовчий етап полягає у виборі теми дослідження, розробці основних ідей. На цьому етапі відбувається збір та аналіз даних, обґрунтування актуальності, формулювання гіпотези (припущення щодо результатів та способів досягнення результатів). Розробляючи початковий етап, викладач повинен продумати конкретні ситуації для кожного студента, або групи учасників, враховуючи потенціал, інтереси, темп засвоєння матеріалу. Тематика проектів може стосуватися теоретичного питання з метою поглибити знання, але найчастіше тематика проектів пов'язана з практичними ситуаціями, які є актуальними для майбутньої професійної діяльності студентів і потребують застосування набутих теоретичних знань, власного досвіду.

Обговорення теми проекту, її коментування сприяє розвитку іншомовної комунікативної компетенції студентів, оскільки вони повинні самостійно аргументувати свою думку щодо обраної теми і при цьому використовувати відповідні мовні та мовленнєві засоби.

Метою другого етапу (етапу розробки проекту) є формування груп, усвідомлення завдань, планування діяльності, розробка етапів, визначення форм і методів контролю.

Метою третього етапу роботи над навчальним проектом є відтворення певного способу діяльності в процесі розв'язання сформованих задач. На цьому етапі відбувається підготовка наочного або аудіо-відео матеріалів, контроль і корекція проміжних результатів, керівництво і координація роботи сіх учасників проекту.

Метою завершального етапу роботи над навчальним процесом є оцінювання діяльності учасників. Процес оцінювання групової проектної діяльності студентів є завжди непростим і суперечливим з огляду на такі особливості: по-перше, оцінці підлягає не тільки результат, а й процес групової роботи, який складно контролювати, по-друге, якість результату проектної діяльності не завжди свідчить про успішність групової співпраці; по-третє, кожен учасник повинен отримати об'єктивну оцінку відповідно до його внеску в спільний проект, тому важливим завданням для викладача постає вибір способу оцінювання. Аналіз наукових джерел дозволяє виокремити чотири основні способи оцінювання групових проектів [8, с. 155; 5, с. 165; 7, с. 144; 16, с. 566, 18, с. 268]:

1) усі члени групи оцінюються однаковим балом за спільно виконаний проект;

2) учасники отримують оцінку за індивідуально виконану частину спільного проекту;

3) студентам виставляються дві оцінки, які підсумовуються: одна – за індивідуально виконане завдання, інша – за результат спільного проекту;

4) учасники отримують бал, який самостійно розподіляють між собою відповідно до внеску в розробку проекту.

До критеріїв оцінювання ефективності проектної діяльності належать:

1. завершеність (чи дозволяють зібрані матеріали вирішити проблему).

2. зрозумілість (наявність логіки, грамотність оформлення задуму, зв'язок форми подання матеріалів і змісту).

3. інформативність (достовірність інформації та її характер (достатній обсяг, всебічний розгляд, повнота висвітлення проблеми), понятійний апарат, актуальність запропонованої інформації).

4. доказовість (наявність посилань на використані джерела інформації, різноманітність та надійність джерел інформації, відповідність фактів наведеним тезам тощо).

5. наочність (інформативність, відповідність проблемі та матеріалам папки (документам), глибина / рівень відтворення етапів роботи та їх результатів тощо).

Заключний етап презентації проектів передбачає проведення групової рефлексії. Кожному студенту пропонується підбити підсумки роботи, назвати найвдаліші, на його думку, презентації. Наступним кроком у проведенні групової рефлексії є аналіз власного виступу на основі набутого життєвого та професійного досвіду. Відповідаючи на запитання: «Що вдалося?», «Що не вдалося?», аналізуючи ефективність діяльності в ході реалізації проектів, студенти отримують безцінний досвід самоаналізу і подальшого обговорення результатів групою, визначають пункти, на які слід додатково звернути увагу під час підготовки наступних виступів.

Подібна організація проектної діяльності сприяє особистісному та професійному саморозвитку студентів. Вона ґрунтується на ідеї створення освітнього рефлексивного середовища в навчальному процесі вищих закладів освіти.

Опис авторського проекту для студентів (спеціальність «Менеджмент»)

Приклад проекту, що можна запропонувати для студентів, які навчаються за спеціальністю «Менеджмент». Короткий опис:

Тема проекту: Product or Service Promotion and Presentation (Просування і презентація товару чи послуги).

Тип проекту: За методами, які домінують у проекті запропонований проект є творчим з елементами дослідницько-пошукового та рольового проекту. За предметно-змістовним наповненням цей проект є міжпредметним проектом, оскільки поєднує у собі використання знань та умінь з іноземної мови та фахових предметів. За характером координації – відкрита координація, коли викладач безпосередньо бере участь у роботі над проектом,

організуючи її та направляючи, зокрема надаючи консультації щодо роботи над лексичним матеріалом, підготовці мовленнєвих зразків для проведення обговорення або дискусії.

Цілі проекту:

1. Закріплення і розширення словникового запасу по темі «Marketing and selling»

2. Опанування новими мовними одиницями для опису товару чи послуги, реченнями кліше для висловлення власної думки, аргументації, вираження згоди, або заперечення, перепитування.

3. Формування навичок самостійної роботи студентів при виконанні різних завдань

Кількість учасників проекту: Група студентів ділиться на групи з трьох осіб, кожна повинна представити свою продукцію або послугу.

Основні етапи проекту:

Організаційно-підготовчий: визначення товару для розробки, його дизайну, технічних або інших характеристик та робота з підготовки творчої презентації товару.

Етап реалізації проекту: практично-дослідницький самостійна робота з інформаційними джерелами і підготовка і представлення товарів та послуг.

Завершальний етап: підведення підсумків та обговорення результатів.

Проектне завдання:

1. Оберіть та обґрунтуйте свій вибір товару або послуги на продаж.

2. Підготуйте творчу презентацію товару, зазначивши його характеристики

3. Представте результати дослідження.

4. Обговорення презентацій та вибір найкращого товару або послуги.

5. Оцінювання власних результатів та результатів інших груп.

Рекомендована тривалість проекту: Два заняття (два тижні)

Поетапна робота над проектом

Організаційно-підготовчий етап. Під час підготовки до проектного заняття викладач повинен визначити проблемну ситуацію, можливі гіпотези її рішення, визначити навички та уміння, потрібні студентам у роботі над проектом, окреслити компетенції, які студенти повинні набути протягом проектного заняття. Залежно від поставленої мети та завдань, викладач повинен продумати джерела інформації, лексичний матеріал для проведення дискусій, презентацій, забезпечити наявність технічних засобів навчання для презентації результатів.

Проект пропонуємо провести як завершальне заняття по темі «Маркетингові стратегії, продаж товарів та послуг», що дасть змогу студентам у практичній ситуації використовувати вже знайомий лексичний і граматичний матеріал. На занятті зі студентами обговорюється тема проекту, повторюється лексика по темі «Marketing.Selling». У ході дискусії повторюються різні способи просування

товарів та послуг, переваги та недоліки різних маркетингових стратегій. Група ділиться на декілька підгруп з 3-4 чоловік, які шляхом мозкового штурму визначаються з товаром та послугою і планують способи їх просування на ринку, визначають цільову аудиторію товару чи послуги і обґрунтовують свій вибір. Завдання виконується протягом заняття.

Самостійна робота студентів. Студенти працюють в групах над вибором способу маркетингового просування товару і готують презентацію, або коротке відео. Протягом самостійної роботи над проектом студенти звертаються до викладача, якщо виникають проблеми з перекладом, студенти подають список нових слів та виразів для редагування; викладач також надає інформацію про додаткові джерела інформації (веб-сайти, ютуб-канали, посилання на підручники чи статті), слідкує за тим, щоб у групову роботу були залучені всі студенти.

Етап реалізації проекту та його оцінювання відбувається протягом двох спарених занять і складається із демонстрації результатів та їх оцінювання. На цьому етапі завдання представники груп демонструють результати роботи у групах, виконуючи роль консультантів з маркетингу. Студенти самостійно готують свої виступи, використовують списки нових слів та виразів, підготовлених та скорегованих викладачем. Презентація повинна вже спиратися на сформовані навички проводити демонстрації результатів проекту у раніше визначеному форматі (відео презентація, Power Point – презентація, усна доповідь). Викладач на цьому етапі виконує роль спостерігача.

На заключному етапі студенти діляться на дві групи. Одна з яких виконує роль споживачів і вибирає товар чи послугу, які їм найбільше сподобалися і обґрунтовує свій вибір. Інша група студентів виступає у ролі експертів-маркетологів і вирішує, яка маркетингова стратегія з просування товару чи послуги була найкращою. На цьому етапі викладач уважно слухає і спостерігає за роботою студентів, задає питання, записує найтипівші помилки учасників дискусії для подальшого їх обговорення.

Оцінювання. Студентам виставляються дві оцінки: одна – за індивідуально виконане завдання у групі, інша – за результат спільного проекту. Повинні бути розроблені критерії оцінювання результатів проекту та відповідна шкала оцінювання, якими повинен керуватися викладач, виставляючи підсумкову оцінку.

Сам процес оцінювання презентацій можна провести у вигляді анкетування, коли всім учасникам проекту роздається анкета, у якій зазначені критерії оцінювання змісту презентації (відповідність змісту темі, логіка викладу, повнота розкриття теми) та критерії оцінювання технічного оформлення самої презентації (чітка структура

слайдів, відсутність граматичних помилок, наявність різних форм графічної інформації, таких як графіки, схеми, ілюстрації).

Студентам можна запропонувати спеціальні номінації для оцінювання. Наприклад: у запропонованому проекті це можуть бути номінація «найоригінальніший товар», номінація за індивідуальний внесок у групову роботу, номінація за оригінальну ідею, номінація «найкращий оратор», «найкращий технічний редактор», «найкращий експерт-маркетолог».

У підсумку слід зазначити, що тематика проектів може стосуватися теоретичних питань, які стосуються фахових предметів, з метою поглиблення знань. Однак, найчастіше теми проектів відносяться до практичних ситуацій з майбутньої професійної діяльності і тому вимагають залучення знань не лише з іноземної мови, а й знань з фахових предметів, творчого мислення та навичок у дослідницько-пошуковій роботі.

У межах курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для студентів, які навчаються за спеціальністю «Менеджмент», можна запропонувати наступні теми проектів:

1. творчі проекти «Successful Start-up Business», «Creating Brand and Logo» інформаційні проекти «Online Job Market»;
2. дослідницько-пошукові «Business Etiquette in Different Countries», «Company Presentation»;
3. рольові проекти «Job Seeking», «Venture Capitalists».

Для того, щоб робота над проектом на заняттях з іноземної мови була успішною, необхідно враховувати наступні рекомендації:

– вибирати актуальні теми для проектною роботи, які відповідатимуть не тільки змісту навчальної програми, а й життєвим потребам та професійним інтересам студентів;

– ретельно проводити підготовчу роботу зі студентами (підбирати необхідний лексичний, граматичний, аудіо або відеоматеріал для кожного етапу проекту); на попередніх заняттях або консультаціях формувати комунікативні навички, уміння дослідницької роботи, а також навички роботи з інформацією іноземною мовою:

– застосовувати комп'ютерні технології для спілкування з учасниками проекту та створення кінцевого продукту;

– створювати позитивну атмосферу, враховувати інтереси студентів, бути не ментором, а консультантом, колегою, партнером, заохочувати ініціативу. Застосовувати індивідуальний підхід до студентів, які зазвичай неактивні, малоініціативні, залучати їх до роботи у проекті шляхом підбору посильних завдань.

Висновки

Метод проектів належить до прогресивних освітніх технологій XXI століття і є важливим

педагогічним засобом формування компетентностей. Основною метою використання цього інноваційного підходу є здатність ефективно опанувати:

– іноземну комунікативну компетентність, яка включає: вербальну компетентність у всіх формах: слухання, говоріння, письмо, читання, переклад у межах певної теми та мовну компетенцію, яка полягає у засвоєнні та використанні лексичних одиниць, що стосуються теми;

– навчально-пізнавальну компетентність – це вдосконалення навчальної діяльності з оволодіння іноземними мовами;

– соціокультурну компетентність – це формування уявлень про соціальну та культурну специфіку іноземної мови;

– інформаційну компетентність, яка виявляє здатність самостійно працювати з інформацією, знаходити необхідну інформацію у різних джерелах та бачити зв'язки з іншими галузями знань.

Крім того, студенти активно залучаються до іншомовної комунікативної взаємодії; підвищується їхня мотивація вивчення іноземної мови; створюються умови для творчої самореалізації у співпраці; розвивається ініціативність, критичне мислення, адекватна самооцінка, відбувається поглиблення самоорганізованості, виховуються важливі соціальні навички взаємодії.

У результаті роботи у проекті покращуються навички у використанні комп'ютерних технологій, зокрема презентацій та створення відео, що є важливою складовою професійної підготовки.

Проектна технологія навчання дозволяє студентам застосовувати знання у сфері своєї професійної діяльності в межах курсу з іноземної мови.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб пособие для студ. пед. ВУЗов/ Е.С. Полат, М.Ю. Бухарина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров; Под.ред. Е.С. Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 1999. 224с.

2. Вороненко Т.І. Класифікація навчальних проєктів. URL: <http://ipvid.org.ua/upload/iblock/20c/20c207b21906f87eb050de396d9b5a55.pdf> (дата звернення 27.03.2022)

3. Сілакова Т.Т. Проектні технології підготовки студентів. *Вісник національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія.* 2021. № 18. URL: <https://core.ac.uk/reader/325943324> (дата звернення 27.03.2022)

4. Павленко В.Г. Использование проектного метода при обучении английскому языку в неязыковом вузе. *Концепт.* 2005. № 11. – Режим доступа: URL: <http://e-koncept.ru/2015/15379/htm> (дата звернення 27.03.2022)

5. Розова Е.О. Использование проектной методики при обучении иностранному языку. *Lingua mobilis.* 2012. № 1 (34). С. 162 – 167.

6. Ferra Dian Andanty. The implementation of project-based learning method in teaching ESP (English for Specific purposes): Case study. *SELL Journal.* 2020. Vol. 5 No.1. P. 77 – 84.

7. Nguyen Thi Van Lam. Project-based learning in teaching English as a foreign language. *VNU Journal of Science, Foreign languages.* 2011. No. 27. P. 140 – 146.

8. Kovalyova Yu.Yu., Soboleva A.V., Kerimkulov A.T. Project based learning in teaching communication skills in English as foreign language to engineering students. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET).* 2016. Vol.11 (4). P. 153 – 156.

9. Farouck Ibrahim. A project-based language learning model for improving the willingness to communicate of EFL students. *Systemics, cybernetics and informatics.* 2016. Volume.14, No. 2. P.11 – 18.

10. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка. *Иностранные языки в школе.* 2000. № 3. С. 3 – 9.

11. Освітні технології: [навчально-методичний посібник]/О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; за заг. ред. О.М. Пехоти. – К: А.С.К., 2004. 256с.

12. Пулина А.А. Метод проектов в практике современного учителя: монография/А.А. Пулина. – Симферополь: Ната, 2007. 242с.

13. Колесникова И.А. Педагогическое проектирование: учебное пособие [для высших учебных заведений]/ И.А. Колесникова, М.П. Горчакова-Сибирская; под ред. В.А. Слостенина. – М.: Академия, 2008. 288с.

14. Наказний М.О. Проектна діяльність як форма організації наукового знання учнівської молоді. URL: http://svch.ucoz.com/proektna_dijaln/proektna_dijalnist_jak_forma_organizaciji_naukovog.pdf (дата звернення 27.03.2022)

15. Мірошник С.І. Теоретичні основи навчальної проектної діяльності учнів//Народна освіта. Електронне наукове фахове видання. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2383(дата звернення 27.03.2022)

16. Velica Ioana. Projektarbeit im Deutschunterricht. Ein Beispiel aus der Praxis. *Repere actuale in didactica disciplinelor socio-umane.* Editor: M. Diaconu. 2007. P. 100 – 119.

17. Herrman A., Siebold K. Projektarbeit im universären DaF-Unterricht: ein wichtiger Schritt in Richtung Lernerautonomie. *Informationen Deutsch als Fremdsprache.* 2012. 39 (6). S. 637 – 650.

18. Lehker Marianne. Projektarbeit im DaF-Unterricht. *Informationen Deutsch als Fremdsprache.* 2003. vol. 30 (No. 6) P. 562-576.

19. Krayawati A., Ashadi A. Innovation in the classroom: Engaging English as a foreign learning students using project-based learning. *LingTera.* 2018. No. 5(1). P. 61 – 67.

20. Kokotsaki D. Project-based learning: A review of the literature. *Improving Schools.* 2019. Vol. 19, Issue 3. P. 267 – 277.

21. Bolsunovskaya L., Phillips C., Korotchenko T., Matveenko I., Strelnikova A., Ulyanova I. Project-based method in teaching foreign language for specific purposes. *International conference for international education and cross-cultural communication. Problems and solutions.* 09 – 11 June 2015. Tomsk Polytechnical University. – Tomsk. P. 176 – 180.